

หัวข้อ : 3.2 จัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิตาม พรบ.ฯ

สถานการณ์

จังหวัดเพชรบุรี มีประชากร จำนวน 485,088 คน (DB pop ณ วันที่ 30 กันยายน 2564) มีเครือข่ายสุขภาพ 8 อำเภอ หน่วยบริการสาธารณสุขในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี (S) และโรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลชะอำ (M2), โรงพยาบาลท่ายาง (F1), โรงพยาบาลบ้านลาด (F2), โรงพยาบาลเขาย้อย (F2), โรงพยาบาลบ้านแหลม (F2), โรงพยาบาลหนองหญ้าปล้อง (F2) และโรงพยาบาลแก่งกระจาน (F2) สำหรับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีจำนวน 116 แห่ง รพ.สต.ขนาดใหญ่ (L) 3 แห่ง/ รพ.สต.ขนาดกลาง (M) 40 แห่ง / รพ.สต.ขนาดเล็ก (S) 73 แห่ง และสถานอนามัยเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนาวมินทรราชินี บ้านร่วมใจพัฒนา ตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน

จากการที่กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 โดยมีเจตนารมณ์ “ให้ระบบสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งมีคณะกรรมการระบบสุขภาพ ทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลที่ดำเนินการ ด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิได้รับบริการสุขภาพปฐมภูมิที่เป็นธรรม มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน” หน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ มีหลักการสำคัญคือ “ประชาชนและผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง” (people-centered approach) โดยใช้หลักเวชศาสตร์ครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ด้วยแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ “บริการทุกคน บริการทุกอย่าง บริการทุกที่ บริการทุกเวลา ด้วยเทคโนโลยี” เพื่อสร้างระบบบริการสุขภาพให้เป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

จังหวัดเพชรบุรี จึงได้จัดทำแผนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ในระยะ 10 ปี (2562 – 2572) จำนวนทั้งสิ้น 46 ทีม ครอบคลุมประชากร 485,088 คน

แผนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ปี 2562 - 2572

ที่	อำเภอ	ประชากร (คน)	แผนจัดตั้งจำนวนทีม/ปี 2562 - 2572											10 ปี
			ปี62	ปี63	ปี64	ปี65	ปี66	ปี67	ปี68	ปี69	ปี70	ปี71	ปี72	รวม
1	เมือง	162,894	5	1	1	1	2	1	1					12
2	เขาย้อย	36,423	0	2		1	1							4
3	หนองหญ้าปล้อง	13,504	0	1										1
4	ชะอำ	63,442	1	0	1	1	1	1	1					6
5	ท่ายาง	78,374	2	2		1	1	1	1	1				9

แผนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ปี 2562 - 2572 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	ประชากร (คน)	แผนจัดตั้งจำนวนทีม/ปี 2562 - 2572											10 ปี
			ปี62	ปี63	ปี64	ปี65	ปี66	ปี67	ปี68	ปี69	ปี70	ปี71	ปี72	รวม
6	บ้านลาด	49,774	1	1	0	1	1	1						5
7	บ้านแหลม	52,304	0	1	1	1	1	1						5
8	แก่งกระจาน	28,373		1	3									4
รวม		485,088	9	9	6	6	7	5	3	1				46
จำนวนทีมสะสม			9	18	24	30	37	42	45	46				46
ร้อยละความครอบคลุม			20	39	52	65	80	91	98	100				100

ข้อมูล ประชากรจาก DB pop ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

จังหวัดเพชรบุรี ได้จัดทำแผนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ในระยะ 10 ปี (2562 – 2572) ดังนี้ ปี 2562 (ก่อนมี พรบ.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ ปี 60 - 62) จำนวน 9 ทีม ปี 2563 จำนวนทีมสะสม 18 ทีม ร้อยละ 39 ของทีมทั้งหมด ปี 2564 จำนวนทีมใหม่ 6 ทีม จำนวนทีมสะสม 24 ทีม ร้อยละ56

นอกจากนี้ ในปี 2564 จังหวัดเพชรบุรีได้มีการกำหนดอำเภอต้นแบบที่จะดำเนินการเปิดให้ครบทั้งอำเภอ ตามนโยบาย 1 จังหวัด 1 อำเภอ 1 รพช. ได้แก่ อำเภอ แก่งกระจาน เปิดครบจำนวน 4 ทีม ได้แก่ 1) NPCU รพ.สต. ห้วยแม่เพรียง 2) NPCU รพ.สต. บ้านช่อง 3) PCU สอน. บ้านร่วมใจพัฒนา ตำบลป่าเต็ง 4) NPCU รพ.สต. เขากลิ้ง

ข้อมูลหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ที่ขึ้นทะเบียน

ตามพรบ.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ และประกาศ ปี 2564

ลำดับ	ชื่อหน่วยบริการ	หน่วยบริการ ปฐมภูมิ (PCU)	เครือข่าย หน่วยบริการปฐมภูมิ (NPCU)	ปีที่ขึ้นทะเบียน
1	โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี	/		2562
2	ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองเพชรบุรี	/		2562
3	สถานีกาชาดที่ 8 เอื้ออนามัย	/		2562
4	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวสะพาน		/	2562
5	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไร่ส้ม		/	2562
6	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธงชัย		/	2563

แสดงข้อมูลหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ที่ขึ้นทะเบียน

ตามพร.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ และประกาศ ปี 2563 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อหน่วยบริการ	หน่วยบริการ ปฐมภูมิ (PCU)	เครือข่าย หน่วยบริการปฐม ภูมิ (NPCU)	ปีที่ขึ้นทะเบียน
7	โรงพยาบาลเขาย้อย		/	2563
8	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางเค็ม		/	2563
9	โรงพยาบาลท่ายาง	/		2562
10	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าไม้รวก		/	2562
11	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านหนองหานาง	/		2563
12	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองจอก		/	2563
13	โรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านลาด		/	2563
14	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หนองกระเจ็ด		/	2563
15	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนายาง		/	2562
16	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแม่เพรียง		/	2563
17	โรงพยาบาลหนองหญ้าปล้อง		/	2563
18	โรงพยาบาลบ้านแหลม	/		2563
19	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางขุนไทร		/	2564
20	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลช่องสะแก		/	2564
21	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านช่อง ต.วังจันทร์		/	2564
22	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขากลิ้ง		/	2564
23	สถานีอนามัยเฉลิมพระพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี บ้านร่วมใจพัฒนา ตำบลป่าเต็ง	/		2564
24	เทศบาลเมืองชะอำ	/		2564

จังหวัดเพชรบุรี มีหน่วยบริการที่ยืนยันการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ ตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 และผ่านการตรวจประเมินการขึ้นทะเบียน เปิดดำเนินการให้บริการประชาชน ปี 2562 จำนวน 9 ทีม และปี 2563 จำนวน 9 ทีม ปี 2564 จำนวน 6 ทีม รวมมีจำนวนสะสมทั้งสิ้น 24 ทีม คิดเป็นร้อยละ 52 ของแผน 10 ปี

จำนวนประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์
ครอบครัวหรือแพทย์ที่ผ่านการอบรมและคณะผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ

ที่	อำเภอ	ประชากร	ปี 62-64 (ทีม)	ครอบคลุมประชากร(คน)	ครอบคลุมร้อยละ
1	เมืองเพชรบุรี	162,894	7	75,295	46.22
2	เขาย้อย	36,423	2	19,433	53.35
3	หนองหญ้าปล้อง	13,504	1	13,504	100
4	ชะอำ	63,422	2	18,681	29.44
5	ท่ายาง	78,374	4	48,088	61.25
6	บ้านลาด	49,774	2	19,032	39.44
7	บ้านแหลม	52,304	2	24,385	46.62
8	แก่งกระจาน	28,373	4	28,373	100
รวม		485,088	24	246,791	50.87

ข้อมูล ประชากรจาก DB pop ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

ประชากรที่ต้องมีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนตามหลักเวชศาสตร์ครอบครัว มีจำนวนทั้งหมด 485,088 คน ซึ่งปี 2564 มีหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ (PCU/NPCU) ที่ขึ้นทะเบียนรวมจำนวน 24 ทีม ประชากรมีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลตามหลักเวชศาสตร์ครอบครัว จำนวน 246,791 คน คิดเป็นร้อยละ 50.87

ปี 2565 จังหวัดเพชรบุรี มีเป้าหมายเปิด PCU /NPCU จำนวน 6 ทีม ได้แก่ 1) NPCU รพ.สต.บ้านกุ่ม อ.เมืองเพชรบุรี 2) NPCU รพ.สต.หนองโพธิ์ชุมพล อ.เขาย้อย 3) PCU รพ.ชะอำ อ.ชะอำ 4) NPCU รพ.สต.วังไคร้ อ.ท่ายาง 5. NPCU รพ.สต.ท่าเสา อ.บ้านลาด 6. NPCU รพ.สต.บางแก้ว อ.บ้านแหลม

สรุปปัญหาที่สำคัญ

1. ด้านบุคลากร ขาดแคลนแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และสหสาขาวิชาชีพบางสาขา
2. ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ บางแห่งขาดครุภัณฑ์บางรายการ เช่น เครื่อง Ultrasound บางแห่งไม่ได้ใช้งานเนื่องจากขาดบุคลากร เช่น เครื่องมือกายภาพ
3. ด้านระบบข้อมูลบางเครือข่ายยังเชื่อมโยงระบบข้อมูลไม่ได้
4. ด้านการรับรู้ และการเข้าถึงบริการ PCU/NPCU ที่เปิดดำเนินการ การรับรู้และการเข้าถึงบริการของประชาชนยังไม่ครอบคลุม

มาตรการ/แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สำคัญ ปี 2565

มาตรการ	โครงการ/กิจกรรมหลัก	งบประมาณ
<p>1. พัฒนารูปแบบโครงสร้างและการจัดบริการปฐมภูมิ</p> <p>2. พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคน</p> <p>3. พัฒนาระบบสนับสนุนการพัฒนากลุ่มเครือข่ายบริการปฐมภูมิ</p>	<p>1. ทบทวนและพัฒนาแผนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิ และเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมตามบริบทพื้นที่</p> <p>1. วางแผนอัตรากำลังทีมสุขภาพในทีมหมอครอบครัวให้เป็นไปตามเกณฑ์ (3S) และตามกรอบประชากร</p> <p>2. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพ เพื่อรองรับการทำงานในหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ</p> <p>3. ส่งเสริมการอบรมแพทย์ด้านเวชศาสตร์ครอบครัว สนับสนุนศูนย์เรียนรู้ด้านเวชศาสตร์ครอบครัวและการพัฒนาแพทย์ สหสาขาวิชาชีพรองรับระบบปฐมภูมิระดับจังหวัด</p> <p>4. ประสาน สร้างกลไกการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการ จัดบริการและสนับสนุน ส่งเสริมให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในอำเภอ เช่น พชอ. ระบบ 3 หมอ</p> <p>5. พัฒนารูปแบบนวัตกรรม การสนับสนุนด้านต่างๆที่เชื่อมโยงข้อมูลบริการปฐมภูมิ (IT IC LAB ยา ระบบส่งต่อ)</p> <p>6. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ เชื่อมโยงกับข้อมูลของหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน</p> <p>7. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / conference Case</p> <p>8. เยี่ยมเสริมพลังระดับจังหวัด อำเภอ</p>	<p>โครงการพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิและขับเคลื่อนระบบบริการปฐมภูมิ จังหวัดเพชรบุรี</p> <p>จำนวน 180,000 บาท</p>
<p>4. ขับเคลื่อนแผนแก้ไขปัญหาด้านบริบท</p>	<p>1. ถ่ายทอดนโยบายและทิศทางสู่การขับเคลื่อนอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วมจากหน่วยงานและภาคีเครือข่าย</p> <p>2. ส่งเสริมการใช้กฎหมายการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิในการดำเนินงาน</p> <p>3. ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน เพิ่มการเข้าถึงบริการ</p> <p>4. ดำเนินตามนโยบาย “คนไทยทุกคน มีหมอประจำตัว 3 คน”</p> <p>5. ส่งเสริมให้ประชาชนมี HL ตามปัญหาของพื้นที่</p> <p>6. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ</p>	<p>งบโอนจากสำนักสนับสนุนระบบปฐมภูมิ ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี PCU/NPCU ละ 19,000 บาท</p>

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ตัวชี้วัด : จำนวนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ ตาม พรบ.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 ร้อยละ 55

ผลการดำเนินงาน ปี 2565

ผลลัพธ์เชิงปริมาณ (ตัวชี้วัด/เป้าหมาย)

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลงาน ปี 2565 (รอบ 3 เดือน)	
		จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2562	46 ทีม	24 ทีม	52.17 (ของแผน 10 ปี)
2. จำนวนประชาชนที่มีรายชื่ออยู่ในหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีเวชศาสตร์ครอบครัวหรือแพทย์ที่ผ่านการอบรมและคณะผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ	485,088 คน (สิทธิ สปสช. ณ 31 ธค.63)	246,791 คน	50.87

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

หน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต. ไธสม อ. เมืองเพชรบุรี ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบระดับจังหวัดเพชรบุรี และเขตสุขภาพที่ 5 ในการดำเนินงานส่งเสริม ป้องกันโรคเชิงรุก ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับเขต สุขภาพที่ 5 ในการประชาสัมพันธ์คลินิกหมอครอบครัว รางวัลขวัญใจมหาชน ปี 2562

ในปี 2564 หน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต. ห้วยแม่เพรียง อ. แก่งกระจาน ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบการดูแลผู้ป่วย เบาหวาน ความดันโลหิตสูงระดับจังหวัดเพชรบุรี และเขตสุขภาพที่ 5 และรางวัลประกวดคลิปในการดำเนินงานคนไทยทุกคน มีหมอประจำตัว 3 คน ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับเขต สุขภาพที่ 5

อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี สามารถเปิด PCU/NPCU ครบ 4 ทีม ทั้งอำเภอ จัดเป็นอำเภอต้นแบบที่แม่ข่ายมีการบริหารจัดการ จัดแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และบุคลากรได้ครบ มีการบริการครบตามเกณฑ์ 3 S

จังหวัดเพชรบุรีมีสถาบันสมทบปฏิบัติงานแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เพื่อฝึกปฏิบัติแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวหลักสูตร (In-service training) จำนวน 3 แห่ง ศักยภาพการผลิต 3 ตำแหน่ง (รพ.พระจอมเกล้าฯ รพ.ท่าช้าง และ รพ. เขาย้อย)

ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไข

ปัญหา / อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
- โรงพยาบาลบางแห่ง ขาดแพทย์ที่จะปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ จึงไม่สามารถเปิดทีมเพิ่มได้	- รอแพทย์จบใหม่ และส่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานการบริการตามหลักเวชศาสตร์ครอบครัวของเขตสุขภาพที่ 5 - สรรหาแพทย์ทั่วไป ที่สนใจเข้ารับการอบรม

นวัตกรรม/ตัวอย่างที่ดี

เครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต. ไร่ส้ม อ.เมือง จ. เพชรบุรี Best Practice เรื่องการทำงานส่งเสริมป้องกันเชิงรุก และการใช้เทคโนโลยีในการวางแผนดูแลผู้รับบริการ

เครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต. ห้วยแม่เพรียง อ. แก่งกระจาน จ. เพชรบุรี Best Practice เรื่อง การทำงานรูปแบบเครือข่าย แบบองค์รวม ในเรื่องการจัดการโรคเรื้อรัง

แม่ข่ายโรงพยาบาลแก่งกระจาน จัดบริการแบบTelemedicine ให้กับลูกข่ายในพื้นที่ห่างไกล ได้แก่ สุขศาลา รร. ตชด. บ้านโป่งลึก - บางกลอย และสถานีนอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี บ้านร่วมใจพัฒนา ตำบลป่าเต็ง อำเภอกำแพงแสน ซึ่งเป็นพื้นที่ไกลสุดของจังหวัดเพชรบุรี

ผู้รับผิดชอบ

- นางเพ็ญศรี หวานล้อม
เบอร์โทร 089- 0183613
- นางรพีพร ฤาเดช
เบอร์โทร 081-9440756

ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
E-mail: sri.vanlom@gmail.com
ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
E-mail : tukbantan@gmail.com